

Les 13: De brieven van Johannes, Petrus, Jakobus, Judas en de Hebreëën.

Gebed en zingen

Samenvatting vorige keer

- De Kolossenzenbrief
- 1 & 2 Thessalonicenzen
- De gezonde leer
- 1 & 2 Timotheüs
- Titus en
- Filemon (en de samenhang met Kolosse)

Deze les

We bespreken de vier schrijvers van de overgebleven brieven uit het Nieuwe Testament:

- 1,2, 3 Johannes en Openbaring
- 1 & 2 Petrus
- Hebreëën
- Judas
- en Jakobus

Daarmee zijn we ook aan het einde gekomen van een lange rondreis door de Bijbel, waar we alleen de oppervlakte hebben aangeraakt. Dat is bewust gedaan zodat we vooral overzicht krijgen, wat hopelijk leidt tot inzicht in de tekstgedeelten in hun grotere samenhang.

Inhoud van de les

Hebreëën:

Er is geen volledige overeenstemming over het auteurschap van deze brief. Eusebius (kerkvader) schrijft de brief toe aan Paulus en Tertullianus denkt dat Barnabas de brief heeft geschreven. Beiden hebben met elkaar opgetrokken, dus uitsluitel zullen we niet krijgen. Ik houd me aan het auteurschap van Paulus, die de Messias belijdende Joden in de verdrukking aanschrijft om hen te bemoedigen. Zij begonnen in vertwijfeling te geraken omdat zij veel hadden verloren van wat zij in het Joodse geloof voordat zij de Messias erkenden wel hadden. Daar waren priesters, altaren etc., die behoorden bij de Joodse eredienst aan God. Paulus verwijst dan ook juist naar die gebruiken en plaatst ze in de context van het geloof in Jezus. Zo wordt Jezus de Hogepriester genoemd, het volmaakte offer en de volmaakte Tabernakel, de verwijzing naar Jezus als Middelaar van een nieuw verbond etc. Kortom: jullie hebben niets verloren, maar juist gewonnen.

Het geloof in Jezus Christus overtreft in die zin het Joodse geloof, dat in Christus al het oude in vervulling is gegaan. Natuurlijk schrijft Paulus het Joodse geloof dus niet af.

De aanmoediging volgt dan in de galerij van geloofsgetuigen (uit het O.T.!) en de aanmoediging is om vol te houden in de wedloop, een beeld waarmee de weg van het geloof met een hardloopwedstrijd wordt vergeleken.

De brief moet zijn geschreven voor het jaar 70, omdat er nog een verwijzing is naar de Tempel. Als we van het auteurschap van Paulus uitgaan, dan komen we voor het jaar 64 terecht, daar Paulus in dat jaar is gedood.

De structuur is prachtig opgebouwd:

1:1-3	Jezus groter dan de profeten
1: 4 - 2	Jezus groter dan de engelen
3	Jezus groter dan Mozes
4:1-13	Jezus groter dan Jozua
4:14 – 10-18	Jezus groter dan de hogepriester Aäron.
10:19 – einde	Het leven dat u moet leiden door Jezus' leven en bediening

Jakobus:

- **Datering en plaats**

Jakobus, de broer van Jezus, schreef deze brief. Nu zijn er drie Jakobussen in de Bijbel: de zoon van Zebedeus, de zoon van Alfeus en Jakobus de Rechtvaardige, die de broer was van Jezus. Jakobus heeft zich nogal verzet tegen Jezus, toen deze op aarde was, maar na de opstanding heeft Jakobus een bijzondere ontmoeting met Jezus (1 Kor 15: 7) . Hij werd daarna een man van gebed, bisschop van de gemeente in Jeruzalem (Hand 15: 13-21; Gal 2:9). Hij stond in hoog aanzien en dat is niet verwonderlijk gezien zijn verwantschap met Jezus. Jakobus werd uiteindelijk gedood door Joden in het jaar 62. De brief is geschreven tussen 45 en 53 van onze jaartelling, waardoor het de oudste brief is in het Nieuwe Testament.

- **Doelgroep**

De doelgroep is heel duidelijk en gemakkelijk vast te stellen. Jakobus schreef Joodse christenen aan. Op een vrij bondige wijze schrijft Jakobus moedig de gelovigen aan. Niet voor niets wijst hij erop dat geloof zonder werken dood geloof is. Messias belijdende Joden hadden een andere positie dan gelovigen uit de heidenen (zie Hand. 15). Zij hielden nog vast aan de Joodse gebruiken. Door de vervolging zijn deze gelovigen gaan verspreiden zijn deze gelovigen zich gaan verspreiden richting het Noorden (zie Hand. 11 en 19)

- **Kernboodschap**

Ondanks dat gelovigen uit de Joden worden aangeschreven, is de boodschap evengoed voor gelovigen uit de heidenen evengoed belangrijk: geloof zonder goede werken is dood geloof. Anders gezegd: geloof toont zich in goede werken. Niet voor niets had Luther moeite met dit Bijbelboek, daar hij juist de rechtvaardiging van het geloof benadrukte, maar de twee sluiten elkaar niet uit. de werken volgen het geloof en geloof dat alleen uit werken bestaat is geen geloof.

- **Structuur**

1: 1	Groet
1: 2 – 21	Verleiding in het geloof

1: 22 – 2	de werken van het geloof
3	de woorden van geloof
4	afstand van het wereldse door geloof
5: 1-12	geduld ondanks ellende zichtbaar door geloof
5: 13 – 20	gebed dat ons geloof zichtbaar maakt.

Petrus:

Petrus was ook een visser, die door Jezus werd geroepen om Hem te volgen. Petrus kwam ook uit Bethsaïda, maar verhuisde later naar Kapernaüm (stad van Nahum). Zijn eigenlijke naam was Simon. Daarom lezen we ook wel eens dat Petrus met Simon Petrus wordt aangesproken. Op weer andere plaatsen heet Petrus: Simon bar Jona. Hij was de zoon van Jona (=bar Jona). om het nog ingewikkelder te maken heet de vader van Petrus elders Johannes, waar Petrus zijn nieuwe naam kreeg: Kefas (=Petrus). Verschillende namen in verschillende talen, waardoor het soms onoverzichtelijk wordt. Maar het gaat allemaal om dezelfde persoon. De naam Kefas/Petrus betekent 'rots'.

Petrus had een broer Andreas, met wie hij op het meer van Galilea (of Tiberias) visser was. Daar kende Petrus ook Johannes en Jakobus van.

Ook van Petrus krijgen we een schets, doordat hij vaker werd beschreven in de evangeliën. Zo lezen we:

- dat hij direct achter Jezus aan ging,
- dat hij over water liep, maar dat de angst hem om het hart sloeg.
- We lezen ook van een bijzondere belijdenis van Petrus, waarin Jezus de Zoon van David werd genoemd.
- Hij weigerde bij het laatste avondmaal zijn voeten te laten wassen,
- hij ontkende dat hij Jezus zou verloochenen, iets dat wel gebeurde,
- en hij kwam als eerste discipel, samen met Johannes, bij het graf aan.

In het boek Handelingen is Petrus de leidende apostel geworden in de gemeente van Jeruzalem. Zijn autoriteit gaat verder dan dat, want bij het apostelconvent (Hand. 15) doet Petrus uitspraak over de gelovigen uit de heidenen in Antiochië, een uitspraak die ook gezaghebbend is voor Paulus. Met die uitspraak worden ze teruggestuurd naar Antiochië.

Petrus is uiteindelijk in Rome ter dood gebracht in het jaar 64, net als Paulus. De twee hebben elkaar goed gekend, lagen soms met elkaar in de clinch, maar werkten vooral samen voor de verspreiding van het evangelie, ook onder de heidenen. Petrus' rol daarin is vooral die van opziener. Dat wil zeggen: hij kreeg in een visioen een openbaring dat ook de heidenen de Heilige Geest konden ontvangen en deelde dit met de gemeente in Jeruzalem, die uit Joodse gelovigen bestond, die de Messias beleden.

1 & 2 Petrus

- **Datering en plaats**

Petrus moet de eerste brief geschreven hebben rond het jaar 60 van onze jaartelling, tijdens zijn verblijf in Babylon (Babel). Sommigen betogen dat Babylon hier de geestelijke aanduiding is van Rome. Ik ga uit van we werkelijke stad Babylon, daar Petrus spreekt over een gemeente die daar is

gesticht en het bovendien niet ongebruikelijk was voor de apostelen om zich in alle windrichtingen te verspreiden. Ook in het oude Perzië kwamen de apostelen.

- **Doelgroep**

Petrus schrijft aan de vreemdelingen in de verstrooiing in Pontus, Galatië, Kappadocië, Asia en Bithynië. Het gaat met name om Hebreeuwse christenen. Er staan veel verwijzingen in naar het Oude Testament en dus is kennis van die geschriften noodzakelijk geweest om te begrijpen wat er werd geschreven door Petrus.

- **Kernboodschap**

De eerste brief was geschreven door Petrus om de gelovigen te bemoedigen in hun verdrukking. De tweede brief is echter bedoeld om de gelovigen te waarschuwen tegen dwalingen en valse leraren, een thema dat veelvoorkomend is nu de prille gemeenten het aanvankelijke enthousiasme hadden overwonnen en zich moesten vestigen en verdedigen tegenover anderen. Dwalingen liggen altijd op de loer, zeker voor een vrij nieuwe beweging met een grote spreiding.

- **Structuur**

eerste brief

- 1: 1-13** Verheugen in het lijden omwille van verlossing
- 1:14 – 3** Lijden omwille van Gods glorie: heiliging is essentieel!
- 4** In het lijden hebben we gemeenschap met de Heer
- 5: 1-4** In het lijden mogen we de heerlijkheid van de toekomstige tijd verwachten
- 5: 5 – einde** Lijden is gebruikelijk voor allen!

tweede brief

- 1: 1-14** Morele verval
- 1: 15 – 2** Leerstellig verval
- 3** Standvastigheid in het licht van verval

Johannes:

De apostel Johannes kennen we vrij goed doordat hij het evangelie naar Johannes heeft geschreven, maar ook de drie brieven van Johannes en natuurlijk het Bijbelboek Openbaring. Naast Paulus is Johannes dus ook erg productief geweest. Met vijf Bijbelboeken in het Nieuwe Testament geeft Johannes ons een heel andere kijk op het leven van Jezus, omdat zijn evangelie nogal afwijkend is qua stijl. Hij spreekt de andere evangelisten niet tegen, maar beschrijft vanuit een zekere theologische reflectie over het leven van Jezus. Daardoor is zijn evangelie soms wat minder gemakkelijk te lezen. Het eerste hoofdstuk van het Johannes evangelie is daarvan een prachtig voorbeeld.

Johannes was de zoon van een visser en ook zelf visser van beroep. Hij kwam uit Bethsaïda, rond het meer van Galilea. Hij is de zoon van Salome. Salome is de zus van Maria. Johannes is dus ook een neef van Jezus. Hij behoort, samen met Petrus, tot de meest intieme kring van Jezus.

Johannes had een opvliegend karakter en werd zoon van de donder genoemd, totdat hij door Gods genade tot geloof kwam. Hij werd de apostel van de liefde. Toch bleef iets van die opvliegende natuur zichtbaar. Toen Jezus bijvoorbeeld in een Samaritaans dorp werd geweigerd, vroegen

Johannes en Jakobus of zij de Samaritanen mochten aanzeggen dat ze verteerd zouden moeten worden door vuur uit de hemel, zoals in de tijd van Elia (Lukas 9:53-56). Jezus bestrafte Johannes op dat verzoek. Als jongste van alle discipelen heeft hij hen allen overleefd.

In Johannes 13:23 lezen we over Johannes dat hij door Jezus geliefd werd. Verderop in Johannes 21:7 staat opnieuw: "de discipel die Jezus liefhad." Vanuit het persoonlijke kennen van Jezus, als een soort lieveling onder de discipelen, niet ongebruikelijk als je een rabbijn volgde, schreef Johannes echt vanuit de relatie met de Heer Jezus. Zijn evangelie is daarom een echt ooggetuigenverslag, waar Lukas dat bijvoorbeeld niet is, ook al beschrijft Lukas op basis van andere ooggetuigen, juist met de bedoeling verkeerde verslagen van het leven van Jezus te ontcrachten.

In zijn evangelie beschrijft Johannes de Heer Jezus als iemand die uit de hemel kwam. Zijn hemelse afkomst wordt onderscheiden van onze aardse afkomst (Joh 8:23). Waar Marcus bijvoorbeeld Jezus als de Zoon des mensen omschrijft, legt Johannes meer de nadruk op het feit dat Jezus de Zoon van God is. Tegelijkertijd beschrijft legt Johannes ook veel nadruk op de menselijkheid van Jezus. Hij hecht er waarde aan te vermelden dat Jezus 'vlees is geworden', ofwel: mens werd. In de tijd van Johannes waren er namelijk gnostici, die vooral aandacht legden op het geestelijke. Het stoffelijk zou onbelangrijk zijn.

Ook Johannes is in Efeze geweest, waar hij ook is begraven. Vandaag de dag zie je de ruïne van wat eens een enorme kathedraal moet zijn geweest.

Uiteindelijk is Johannes verbannen naar het eiland Patmos door keizer Domitianus. Daar schreef hij het boek Openbaring, ofwel 'Apocalyps'.

1, 2 & 3 Johannes

- **Datering, plaats en doelgroep**

De eerste brief is geschreven rond het jaar 90 van onze jaartelling, waarschijnlijk in Efeze. De brief is aan alle gelovigen gericht en dus niet aan een specifieke gemeente verbonden. Dat is anders dan de tweede brief van Johannes die heel specifiek aan een vrouw en haar gezin is geschreven. Die geeft ons een mooi inkijkje in de omgang van apostelen met individuele gelovigen. uit diverse Bijbelgedeelten (Hand 19:29; 20:4; 1 Kor 1:14 en Rom. 16:23) lezen we over een zekere Gaius. Daaruit kunnen we opmaken dat het gaat om een bekeerling van Johannes, die door Paulus is gedoopt en die een persoon van stand moet zijn geweest, uitgaande van de gedachte dat over dezelfde Gaius in de diverse Bijbelgedeelten wordt gesproken.

- **Kernboodschap**

De eerste brief was gericht aan gelovigen, bekeerlingen uit het Jodendom en uit de heidenen. Zij probeerden hun voormalige geloofsovertuigingen te combineren met het christelijk geloof, waardoor allerlei dwalingen de kop opstaken. Met name de gnostiek is een van die dwaalleringen. Deze leerde dat Jezus wel goddelijk was, maar ontkende de menselijke natuur van Jezus. Zij keken neer op hen die vasthielden aan het geloof, zoals verkondigt door de apostelen. Deze dwaling wordt door Johannes als de geest van de antichrist beschreven.

De tweede brief, die aan een vrouw en haar gezin werd gestuurd, sluit hier op aan in de zin dat de vrouw wordt gewaarschuwd valse leraren niet in huis te laten (vs. 10).

De derde brief is hiervan ook een verlengde. Een zekere Diotrefes is de kerk binnen gekomen en beheerst de gemeente. Hij verhindert andere evangelisten daar te komen om onderwijs te geven en

verstoot die leden, die de evangelisten huisvesting bieden. Johannes hoopt in eigen persoon dit onrecht te beëindigen.

- **Structuur**

eerste brief

1	De vreugde van het gemeentelven
2: 1-17	De overwinning van het gemeentelven
2: 18 – 4:6	De bescherming van het gemeentelven
4:7 – einde	De kennis door het gemeentelven

tweede brief

vs.1	Liefde voor de waarheid...
vs. 2	...omwille van de waarheid...
vs. 3	...groet in de waarheid.
4-6	Wandelen in de waarheid
7-9	De test van de waarheid
10-13	Verdediging van de waarheid

derde brief

vs. 1	De liefde van de apostel
vs. 2	gebed van de apostel
3-4	De blijdschap van de apostel
5-8	Vermaning van de apostel
9-11	Aanklacht van de apostel
12	Aanbeveling van de apostel
13-14	Uitleg van de apostel

Openbaring

- **Datering en plaats**

Johannes schreef dit Bijbelboek op het eiland Patmos, waarheen hij verbannen was door keizer Domitianus, ergens aan het einde van de eerste eeuw en begin van de tweede eeuw.

- **Kernboodschap en doelgroep**

De belangrijkste sleutel om dit boek te lezen ligt in de wetenschap dat Christus overwinnaar is. Let wel: het is een openbaring van Jezus Christus zelf. We mogen niet al te snel zijn om tekstgedeelten al te veel op lokale gemeenten toe te passen en de relevantie voor vandaag de dag los te laten. Meermaals wordt Jezus omschreven als 'het Lam'. Het is vol van Hem!

- **Structuur**

Openbaring is zonder enige twijfel het moeilijkst te interpreteren boek van de Bijbel. Desondanks is er zegen weggelegd voor hen die de woorden lezen en de woorden in acht nemen! Er is dus wat aan gelegen om ook dit Bijbelboek toch te leren kennen en te pogen daar begrip voor te krijgen. Je zou denken dat er iemand is, die niet wil dat wij inzicht krijgen in dit Bijbelboek. Het beschrijft namelijk

de ondergang van Satan. Toch heet het boek Apocalyps, wat een Griekse woord is voor 'onthulling'. Hoe verhullend dit Bijbelboek ook mag schijnen, het onthult juist!

Er moet bij gezegd worden dat het boek Openbaring bijna niet in het Nieuwe Testament was opgenomen. Aan de andere kant getuigt het juist van haar intrinsieke kracht dat dit toch is gebeurd.

Waar de Gemeente van Jezus Christus in de eerste drie hoofdstukken volop wordt aangeschreven, wordt ze daarna compleet buiten beschouwing gelaten. Het is net alsof ze er niet meer is. Dat laatste is een interpretatie, maar de vraag moet worden opgeworpen waarom Jezus zelf geen vermelding meer maakt van de gemeente op aarde. Zonder antwoord daarop, kan de overtuiging niet zomaar ontkracht worden dan dat het erom zou gaan dat de Gemeente van de aarde is weggenomen. Zonder twijfel spreekt dit Bijbelboek namelijk over het einde, waar de antichrist komt, er sprake is van enorme verdrukking van Gods volk en het uiteindelijke oordeel, dat resulteert in de nieuwe hemel en de nieuwe aarde.

Het is overigens niet zo dat er een chronologische volgorde wordt gegeven in Openbaring, zoals in de structuur ook duidelijk wordt. Er is sprake van een zogenaamde herhaling. Stel je voor dat je thuiskomt van een reis en daar verslag van doet. Je kan beginnen bij het vertrek en al snel in vogelvlucht de reis beschrijven om later op bepaalde aspecten van die reis terug te komen. Noem het een cyclusbeschrijving. Datzelfde zien we gebeuren in Openbaring.

1	De Heer Jezus als de Verheerlijkte
2 – 3	De Heer Jezus als Hoofd van de Gemeente
4 – 22	De Heer Jezus als Overwinnaar
4 - 11: 18	Begin van oordelen op aarde en uiteindelijke overwinning van Jezus op aarde (eerste cyclus)
11: 19 – 16	herhaling van begin oordelen tot uiteindelijk overwinning (tweede cyclus)
17 – 22	tweede herhaling van het begin van de oordelen en de uiteindelijke overwinning (derde cyclus)

Judas:

Het gaat hier uiteraard niet over Judas Iskariot, de discipel die Jezus had verraden, maar over een andere Judas: Judas Thaddeus. Hij wordt beschouwd als de schrijver van de brief van Judas. Er is weinig bekend van deze Judas vanuit de Bijbel. In Johannes 14 lezen we dat deze Judas vroeg waarom Jezus zich wel aan hen, maar niet aan de wereld bekend maakte. Dat is een opmerkelijke vraag!

Over de brief van Judas is nogal wat te doen. Hij wordt zeker door de verschillende kerkvaders genoemd en erkend als de schrijver. De brief van Judas vertoont overeenkomsten met de brieven van Petrus. Wie nu wie heeft geciteerd is niet helemaal duidelijk. Waarschijnlijk citeert Petrus de brief van Judas. Dat zou de autoriteit van de brief van Judas zeker bekrachtigen! In Judas wordt ook het boek Henoch geciteerd. Die laatste behoort niet tot de canon van het Nieuwe Testament en daardoor zijn er wel eens vragen gerezen over de brief van Judas. Desondanks is Judas opgenomen in de Bijbel.

In zijn brief is Judas er duidelijk over: wat je gelooft is belangrijk! Je geloof moet uitgewerkt worden in overeenkomstig moreel leven. Judas bestraft hen, die:

- hun lichaam bezoedelen
- het gezag verwerpen

- al wat eer toekomt lasteren

Dat wil zeggen: ze leefden amorele levens en dat doen ze op basis van een gebrek aan kennis van de overlevering van de apostelen, die ze wel als gezaghebbend zouden moeten erkennen (3). Zodoende zouden ze die overlevering ook de eer toeschrijven die hen volgens Judas wel toekomt.

Kortom: een goede theologie is de basis voor een oprecht leven als gelovige.

Structuur

1 – 2	bewaard door Jezus Christus
3 – 4	bewaar het geloof
5 – 7	bewaard voor het oordeel (in het verleden)
8 – 19	verval doordat het geloof niet wordt bewaard
20 – 23	Gods volk bewaard in de liefde van God
24 – 25	bewaard voor struikelen

En daarmee zijn we aan het einde gekomen. Ik hoop dat u er van heeft kunnen leren en dat deze lessen u zullen helpen de Bijbel nog beter te begrijpen. Mogelijk dat u alles nog rustig wilt doorlezen. Ik wijs u nogmaals op onze website: www.baptistenalphen.nl waar u alle lessen kunt terugkijken en lezen.

Moge de Heer u zegenen!